

Vol. 45 Coden: KMKMAA ISSN 0355-1628

Toimitus • Redaktio • Office

Pohjantie 3, FI-02100 Espoo
puh. 0400 578 901
toimitus@kemia-lehti.fi | www.kemia-lehti.fi
www.facebook.com/kemialehti

Päätoimittaja • Chefredaktör • Editor-in-Chief
DI Leena Laitinen 040 577 8850
leena.laitinen@kemia-lehti.fi

Toimituspäällikkö • Redaktionschef
• Managing Editor
Päivi Ikonen 0400 139 948
paivi.ikonen@kemia-lehti.fi

Taitto • Layout
K-Systems Contacts Oy
Päivi Kaikkonen 040 733 3485
taitto@kemia-lehti.fi

Sihtööri • Sekreterare • Secretary
Sanna Alajoki 050 336 5613
sanna.alajoki@kemia-lehti.fi

Ilmoitukset • Annonser • Advertisements
ilmoitukset@kemia-lehti.fi

Myynti • Försäljning • Sales
Seija Kuoksa 040 933 1147
seija.kuoksa@kemia-lehti.fi
Jaana Koivisto 040 770 3043
jaana.koivisto@kemia-lehti.fi

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
puh. 03 4246 5370
tilaukset@kemia-lehti.fi

Osoitteenmuutokset / Kемian Seurojen jäsenet
Kемian Seurojen toimisto
puh. 010 425 6302
toimisto@kemianseura.fi

Tilaushinnat
Kotimaassa 105 euroa (kestotilaus 95 euroa),
muut maat 145 euroa
Kouluille 49 euroa | www.aikakaus.fi
Prenumerationspris i Finland 105 euro,
övriga länder 145 euro
Subscription price (out of Finland) EUR 145
Irtonumero/Lösnummer/Single copy EUR 16

Kustantaja • Utgivare • Publisher
Kempulssi Oy
Toimitusjohtaja • Verkst. direktör
• Managing Director
Leena Laitinen 040 577 8850
leena.laitinen@kemia-lehti.fi
Toimistopäällikkö • Kontorschef • Office Manager
Sanna Alajoki 050 336 5613
sanna.alajoki@kemia-lehti.fi

Toimitusneuvosto • Redaktionsråd
• Editorial Board
Johtaja Susanna Aaltonen, Kemianteollisuus ry
Laboratoriopäällikkö Susanna Eerola, Roal Oy
Toimitusjohtaja Saara Hassinen, Terveysteknologian Liitto ry
Emer.prof. Matti Hotokka, Åbo Akademi
Toimituspäällikkö Päivi Ikonen, Kemia-Kemi
Toiminnanjohtaja Heleena Karrus, Kемian Seurat
Päätoimittaja Leena Laitinen, Kemia-Kemi
Tiedetoimittaja Sisko Loikkanen
Professori Jan Lundell, Jyväskylän yliopisto
Emer.prof. Markku Räsänen, Helsingin yliopisto

Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti
Keskipainos 5 000, erikoisnumeroilla
300–3 000 kpl:n lisäjakelu.

Forssa Print, Forssa 2018 | ISO 9002

Kun kansa repesi kahtia

Markku Joulisen

TIEDÄTKÖ, MITÄ sinun sukusi teki vuonna 1918?

Kun Yle viime vuonna pyysi suomalaisilta muistoja sisällissodan ajoilta, yli viidennes vastaajista piti aihetta suvussaan yhä niin arkana, että siitä oli hankala puhua.

Sota repäisi kansan ja pahimmillaan perheet traagisesti kahtia.

Toimittaja Kalevi Rantanen kertoo tässä lehdessä nimekkäiden kemistien toiminnasta sodan aikana. Kaikki eivät osallistuneet taisteluun, mutta useimmilla oli taustansa tuomaa sympatiaa valkoisten puoleen.

Nuorelle A. I. Virtaselle valinta oli selvä. Veturinkuljettajan poika ei kuulunut yläluokkaan, mutta Viipurissa varttuneelle patriootille sota oli epäilyksittä vapaussota, jossa missiona oli vapauttaa Suomi venäläisistä ja Viipuri punaisista. Siksi hän laitto väitöstyönsä tauolle ja liittyi taisteluun.

OMAT ISOVANHEMPANI olivat lapsia tai nuoria aikuisia, kun sota syttyi. Kolme perhettä neljästä oli kannakselaisina tilallisina valkoisia, kun taas isäni äiti varttui Helsingissä sosiaalidemokratian hengessä ja koulutautui sodan jälkeen opettajaksi. Hänen kauppiasisänsä vastusti punaisen aseellista toimintaa mutta joutui silti sodan päätyttyä vankileirille.

Isäni isä oli sodan syttyessä nuori virkamies, josta sittemmin tuli maalaisliiton aktiivipoliitikko. Tausta ei estänyt häntä muutama vuosi sodan jälkeen avioitumasta ”väärästä” leiristä tulleen opettajattaren kanssa.

Äitini äidin perhe Ihantalassa vältyi sodalta. Isoisoäidilläni oli viiden lapsen kanssa kylliksi tekemistä muutenkin, sillä hänen puolisonsa oli kuollut vuotta aiemmin.

Eniten sota ravitsutti äitini isän arkea. Jääsken Ahvolassa asunut perhe pakeni naapurikylään, kun kotitila joutui kuukausiksi veristen taisteluiden keskiöön Suomen Verduniksi kuvatussa asemasodassa. Teini-ikäisen isoisäni ei tarvinnut lähteä rintamalle, mutta hänen isoveljensä joutui huoltotehtäviin ja traumatisoitui näkemästään.

Äidinpuoleiset isovanhempani ottivat avioituttuaan vastuun sukutilasta. Sen, että talossa asui myös isotätini punaiseksi tiedetty mies, ei annettu häiritä. Perherauha oli etusijalla.

Tuhoisaa sotaa puitiin kylän miesten kesken vielä pitkään. Emännät koettivat hyssyttellä, mutta kymmenisen vuotta sodan jälkeen syntynyt äitini osasi jo pienenä osoittaa, missä ”linja” oli kulkenut.

TARVETTA MUISTELUUN riitti syksyyn 1939, jolloin uusi maailmanpalo käänsi puheet ajankohtaisempiin huolenaiheisiin.

Talvi- ja jatkosodassa Virtanen ja muut maamme kemistit tulisivat antamaan korvaamattoman panoksen yhteisen vihollisen yhdistämisen kansan ja itsenäisen Suomen hyväksi.

Viipurissa varttuneelle sota oli epäilyksittä vapaussota.

Leena Laitinen